

Zpravodaj APRČR

Slovo úvodem

Oblast sociální a pracovní rehabilitace je v nestálém procesu vývoje a formování. Máme radost z řady dílčích úspěchů v této oblasti. Věříme, že jsme snad k některým z nich přispěli i naší činností.

Již od začátku je naší základní filozofií spolupráce, a to mezi co možná nejširším okruhem organizací a osob. Jsme přesvědčení, že jedině ve vzájemné součinnosti lze efektivně řešit zdravotní, sociální a pracovní problémy našich klientů – osob se zdravotním postižením. V dnešní době jsme bohužel pravidelně zaplavováni obrovským množstvím (často protichůdných) informací, překotně se rodí nové iniciativy, vznikají stále nové projekty a pracovní skupiny...

Cesta pro zlepšení současného stavu však není v množství pracovních skupin, projektů ani všemožných „iniciativ“. Je v ochotně sdílet své zkušenosti, podílet se společně na tvorbě nových řešení, mít k dispozici relevantní informace, setkávat se a spolupracovat.

Náš zpravodaj vstupuje do 4. roku své existence. Asociace tento rok oslaví 10 let svého působení. Přáli bychom si, aby i v roce 2019 byla místem a zdrojem vzájemné inspirace a vytvářela prostor k prohlubování vzájemné spolupráce a součinnosti všech relevantních aktérů. Děkujeme všem našim členům i sympatizantům naší práce za podporu a spolupráci.

Nám všem bych rád z tohoto místa popřál hodně zdraví.

PhDr. Jaroslav Dostál, předseda spolku

Z činnosti Asociace

Představujeme vám první číslo letošního roku, ve kterém se mimo jiné dočtete:

- o výsledcích dvouletého projektu APRČR, který úspěšně skončil loni v srpnu se dočtete na straně 3 a 5. Z podrobné evaluační zprávy jsme pro vás vybrali přehlednou analýzu, která shrnuje názory více než 1200 účastníků projektu a jejich pohled na hlavní bariéry a příležitosti pracovní rehabilitace
- podrobně představujeme činnost veřejného ochránce práv v oblasti monitorování práv OZP (strana 7)
- dozvíte se o nově akreditovaných studijních oborech pro ergoterapeuty
- v neposlední řadě se dočtete o výsledcích valné hromady APRČR.

V úvodu věnujeme vzpomínku paní profesorce Švestkové, která zanechala nesmazatelnou stopu ve světě rehabilitace.

Obsah tohoto čísla:

Strana 1

SLOVO ÚVODEM

Strana 2

- Vzpomínka na prof. Švestkovou

Strana 3

- Zhodnocení projektu RAPR

Strana 4

- Novinky ze světa rehabilitace

Strana 5

- SWOT analýza bariér
prostupnosti rehabilitace v
ČR

Strana 6

- Valná hromada APRČR
- Pracovní příležitosti pro
OZP

Strana 7

- Veřejný ochránce práv a
jeho nová úloha v oblasti
monitorování práv OZP

Redakční rada:

PhDr. Jaroslav Dostál – šéfredaktor

Mgr. Petr Džambasov - člen

Mgr. Jitka Fricová - člen

Vzpomínka na profesorku Olgu Švestkovou

Nebýt tragické události, tak jsem si neuvědomil, že je to již více než 20 let, co jsme začali společně řešit a hledat cesty, jak pomoci osobám s disabilitou v jejich pracovní a sociální integraci. Tehdy jsme hledali podporu osob, které by byly ochotny si s námi, mimopražskými, sednout, a vyslechnout naše nápady na zavádění systémových změn do oblasti pracovní rehabilitace. Jednou z osobností, která nám tenkrát nejen „otevřela dveře k problematice“, ale nabídla i svoji osobní podporu a odbornou erudici, byla profesorka MUDr. Olga Švestková.

Vzpomínám si, že když jsme se setkali poprvé u ní na klinice, tak před námi seděla žena soustředěná na to, s čím přicházíme. Žena, která neodmítla naše, mnohdy naivní představy, jak přispět v praxi k řešení problematiky zaměstnanosti OZP. Dokázala nás nejen poslouchat, korigovat naše představy, ale aktivně nabídla podporu a pomoc při řešení. Postupně jsme s MUDr. Švestkovou začali hledat a tvořit cestu pracovní rehabilitace.

Její aktivita a schopnost strhnout a získat další partnery odstartovala společnou cestu přes projekty Motivačního programu pro ZPS, Cvičné dílny, první konference k ucelené rehabilitaci v Chomutově až k systémovým projektům Rehabilitace – Aktivace – Práce (RAP) a PREGNET.

Vybavuje se mi situace, kdy z hlediska projektu bylo nutné reagovat i 24.12. S obavami volám paní doktorce Švestkové toho dne dopoledne, sděluji situaci a navečer mi přišel zpracovaný materiál v emailu. Takováto reakce byla pro ni příznačná. Jakmile získala vhléd do problematiky a uviděla příležitost s věcmi pohnout nebo někomu pomoci, nikdy nezaváhala a pustila se do práce.

Je hodně situací za těch 20 let, které by stály za připomenutí, kdy vahou svého postavení a svým přístupem pomohla posunout pracovní rehabilitaci. Budou nám chybět častá setkání, její aktivita, činorodost, nasazení, schopnost hledat cesty a umět je realizovat. Dělal věci z lásky pro lidi, obor, pro věc.

Jaroslav Dostál

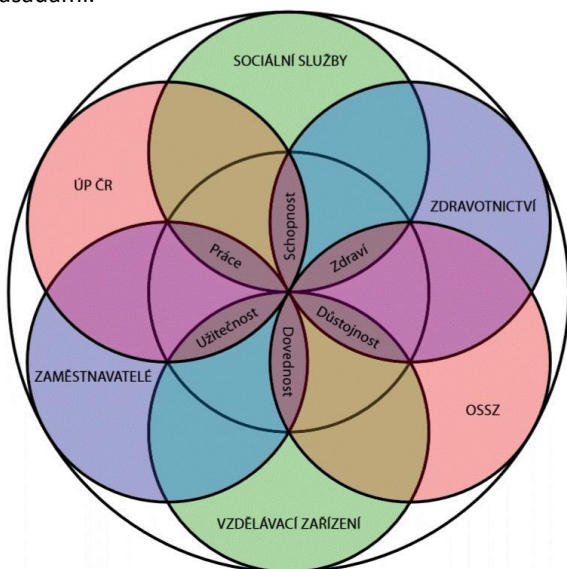

Úspěšně ukončený dvouletý projekt

Od 1. 9. 2016 do 30. 8. 2018 realizovala APRČR grantový projekt s názvem **ROZVOJ ASOCIACE PRACOVNÍ REHABILITACE ČR** (reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/99_041/0002246 - dále také RAPR), jehož cílem bylo vytvářet podmínky a nové příležitosti pro vzájemnou výměnu poznatků a zkušeností mezi odborníky z oblasti sociální a pracovní integrace OZP. Cílem projektu bylo rozvíjet kvalitu služeb poskytovatelů pracovní rehabilitace a šířit povědomí mezi odbornou i laickou veřejností o možnostech pracovní rehabilitace.

Celkem bylo v rámci projektu realizováno 94 setkání, ve všech krajích ČR, s celkovou účastí 1240 osob. Cíle setkání (tzn. propojit regionální stakeholdery s členskými organizacemi APRČR) bylo dosaženo ve všech krajích. V rámci facilitované diskuse byly projednány možnosti vzájemné spolupráce, bariéry bránící prostupnosti (součinnosti) jednotlivých subjektů a náměty na řešení těchto problematických situací.

APRČR dlouhodobě prosazuje myšlenku tzv. „**regionálních sítí spolupráce**“ (viz obrázek níže), neboť právě regionální spolupráce stakeholderů z různých oblastí rehabilitace je klíčem k tomu, aby byl rehabilitační proces realizován v souladu s jeho zásadami.

Při hodnocení na škále od 1 – 5 (1 nejlepší, 5 nejhorší) hodnotili účastníci přínos projektových aktivit v průměru hodnotou 1,35. Jako velmi přínosné hodnotili účastníci především příležitost k prohlubování meziresortní spolupráce mezi lokálními stakeholdery, získání nových informací o dostupných službách v oblasti sociálního začleňování OZP a příležitost k síťování, výměně poznatků a zkušeností.

Celkem bylo realizováno 5 projektových aktivit:

KA1 Tvorba regionální sítě 1x ve všech 14 krajích

KA2 Kazuistické semináře (3 x 14 seminářů)

KA3 Odborná konference (1x v každém kraji, 1x ČR)

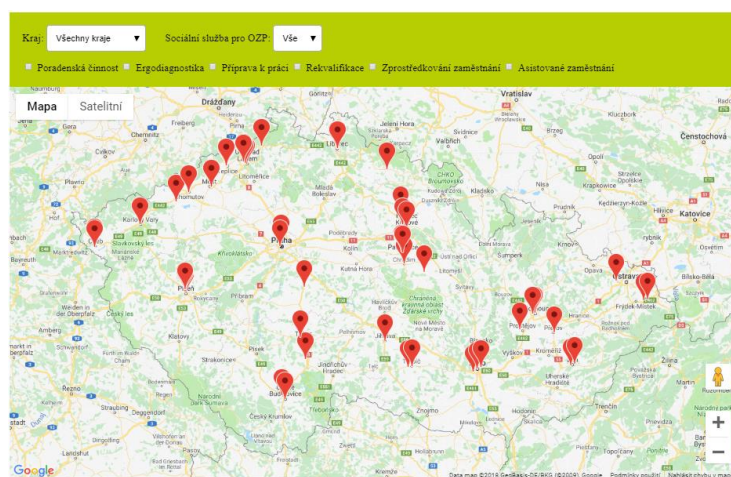
KA4 Profesní vzdělávání (2 akreditované kurzy MPSV v každém kraji = 28 kurzů)

KA5 Evaluace, stěžejní výstupy projektu:

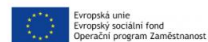
❖ **Metodika standardů kvality**

<http://www.aprcr.cz/wp-content/uploads/2016/02/Standardy-kvality.pdf>

❖ **Interaktivní mapa poskytovatelů PR služeb pro OZP v ČR**

Vytvořeno v rámci projektu: Rozvoj Asociace pracovní rehabilitace ČR, reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/99_041/0002246

<http://www.aprcr.cz/narodni-registr-poskytovatelu/>

Projektové aktivity přispěly k dosažení stanovených cílů a projekt naplnil svůj záměr. **Podrobné informace o projektu najdete v evaluační zprávě na adrese:**

<http://www.aprcr.cz/wp-content/uploads/2016/02/Evaluacni-zprava-final.pdf>

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Nově otevřený obor ergoterapie na Univerzitě v Olomouci

Fakulta zdravotnických věd Univerzity Palackého v Olomouci získala nově, v červenci 2018, institucionální akreditaci pro prezenční formu studijního programu Ergoterapie. K dosažení bakalářského vzdělání a odborné způsobilosti potřebné pro výkon tohoto povolání bude fakulta přijímat prvních 15 studentů v akademickém roce 2019/2020. Garantem oboru bude Mgr. Vyskotová Jana, Ph.D.

Více informací o studiu na stránkách fakulty:

<https://studijniprogramy.upol.cz/nc/obor/detail/ergoterapie-1/>

Navazující magisterské studium ergoterapie na 1. LF UK Praha

Dne 11. 2. 2019 proběhlo zasedání Akademického senátu 1. LF UK v Praze, kde děkan fakulty, prof. MUDr. Aleksi Šedo, DrSc., informoval o Návrhu žádosti o akreditaci **navazujícího magisterského studijního programu Ergoterapie pro dospělé v kombinované formě studia.**

Přednostka Kliniky rehabilitačního lékařství 1. LF UK a VFN v Praze, MUDr. Yvona Angerová, Ph.D., MBA, představila podrobně vypracovanou koncepci studijního programu, připravenou prof. MUDr. Olgou Švestkovou, Ph.D. Po jejím náhlém úmrtí se obrátili zástupci Kliniky rehabilitačního lékařství na prof. MUDr. Roberta Jecha, Ph.D., z Neurologické kliniky 1. LF UK a VFN v Praze, který přijal roli garanta oboru.

Studijní program Ergoterapie pro dospělé byl podpořen i dalšími odborníky spolupracujících oborů a Vědeckou radou 1. lékařské fakulty. Kombinovaná forma studia byla připravena na základě dlouholetých zkušeností a sleduje aktuální trendy vývoje v oboru. Studium má jako jediné v ČR **akreditaci Světové federace ergoterapeutů.**

Více informací o studiu na stránkách univerzity:

<https://www.lf1.cuni.cz/zapis-11-2-2019>

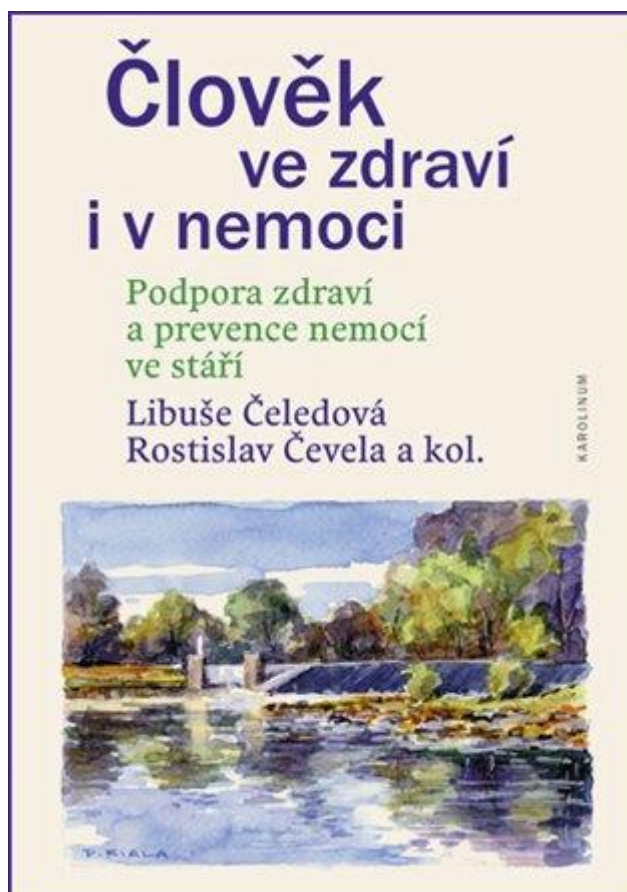
KNIŽNÍ NOVINKY

*Libuše Čeledová, Rostislav Čevela, kolektiv autorů
Nakladatel: Karolinum 2018*

Člověk ve zdraví i v nemoci: Podpora zdraví a prevence nemocí ve stáří

Publikace je společným dílem téměř čtyř desítek autorů – zkušených lékařů. Přináší základní poznatky o prevenci a podpoře zdraví ve stáří, o zdravém způsobu života a psychologii stáří i důležité informace z oblasti sociálního zabezpečení.

Text je rozdělen do tří částí. Seznamuje čtenáře se základy fungování lidského těla, nejčastějšími onemocněními staršího věku s důrazem na prevenci a sociálními a demografickými tématy. Všechny kapitoly zohledňují současné vědecké poznatky a kladou důraz na prevenci a podporu zdraví ve stáří. Kniha může být spolehlivým průvodcem pro všechny, kteří přistupují ke svému stárnutí aktivně a konstruktivně – přijímají svůj věk a vyrovnávají se s potížemi vědomi si svých omezení, ale i možností.

SWOT analýza bariér pracovní rehabilitace (výstup projektu RAPR)

Silné stránky:

- zájem většiny subjektů prohlubovat spolupráci v oblasti soc. začleňování OZP
- Tendence k multiprofesnímu přístupu v řadě organizací (v mnoha krajích úspěšné prolínání sociální a pracovní rehabilitace, zdravotničtí pracovníci v sociálních službách, sociální pracovníci ve zdravotnictví...)
- Ochota ke spolupráci mezi přízvanými sociálními službami a službami zaměstnanosti (metodický pokyn MPSV - pravidelná setkání těchto subjektů min. 1 x za 3 měsíce).
- Navýšení personální kapacity ÚP ČR v oblasti integrace OZP na otevřený trh práce (projekt OZP).
- V mnoha regionech funguje součinnost a spolupráce subjektů na základě osobní angažovanosti jednotlivců
- Všeobecná shoda na základních parametrech spolupráce - včastnost a návaznost intervencí, součinnost poskytovatelů a motivovanost uživatelů

Slabé stránky:

- chybí návaznost, koordinovat, součinnost jako systémové řešení (není systémem vyžadována / vynucována)
- OZP chybí informace o dostupných službách (především u OZP mimo evidenci ÚP ČR, typicky u osob v DPN s DNZS)
- lékaři (vč. LPS) až na výjimky nemají přehled o návazných systémech podpory - často chybí motivace k součinnosti (není dodržován §46 odst.1 písm c) zák. č. 372/2011 o zdr. službách
- meziresortní výměně informací často brání zákon o ochraně os. údajů či jiný závazek mlčenlivosti
- zaměstnavatelům chybí informace - systém podpůrných služeb je pro ně nepřehledný a složitý (tzn. potenciálně rizikový)
- nezaměstnanost OZP je evidována a hodnocena pouze na základě počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání na ÚP ČR. Mezi OZP je velká skupina ek. neaktivních práce schopných osob, kteří jsou mimo jakoukoliv evidenci...

SWOT

Příležitosti (podněty):

- Nesměřovat peníze na instituci, ale na klienta. Využívat na rehabilitaci fin. prostředky ze SP, ZP i úraz. pojištění.
- Podněty na rozšíření účastníků setkání komunitního plánování o další subjekty (dosud převážně sociální služby, návrhy na připojení OSSZ, ÚP ČR, sociálních pracovníků nemocnic, zástupců speciálních škol...)
- někteří ošetřující lékaři mají zájem o další informace, např. formou vzdělávání (jsou ochotni je předávat za předpokladu, že je to nebude administrativně zatěžovat - nejlépe 1 kontaktní osoba/okres - předání kontaktu)
- podnět pro povinné vzdělávání lékařů v PR/SR/PeR již v rámci VŠ studia.
- Další zvyšování kvalifikace pracovníků ÚP ČR zapojením do praxe poskytovatelů soc. sl.
- vlivem nedostatku volné pracovní síly jsou někteří zaměstnavatelé z OTP ochotnější k zaměstnávání OZP a k získávání informací o dostupných službách v regionu (pracovní rehabilitace, soc. služby, ergodiagnostika...)

Hrozby:

- na integraci OZP není nahlíženo jako na ucelený proces (atomizace na dílčí činnosti, které nejsou hodnoceny ani sledovány s ohledem na jeho efektivitu = úspěšná integrace OZP do společnosti a na trh práce)
- kvalita práce (výsledek ve smyslu intervence přibližující OZP k úspěšné integraci) je napříč systémy zaměřována za kvantitu (množství hodin či rozsah úkonů vykázaných na práci s klientem).
- skutečnou kvalitu nikdo nevymezil, neměří ani neřídí (investujeme příliš mnoho do neefektivní práce, do nemotivovaných, nespolupracujících)
- systém nerozlišuje (neoceňuje), zda pracujeme s klientem s těžším (komplikovaným) nebo lehčím postižením
- systém je nastaven způsobem, který demotivuje OZP a odrazuje je od aktivní participace na integračním procesu
- soutěžení každé aktivity v pracovní rehabilitaci neúnosně prodlužuje proces RHB
- Nevyjasněné kompetence poskytovatelů

Valná hromada Asociace pracovní rehabilitace ČR

V souladu se Stanovami proběhla 10. 10. 2018 v Praze Valná hromada naší Asociace. Jednání se vedle zástupců členských organizací zúčastnili i zástupci MPSV ČR, LPS ČSSZ, AZZP a hosté z rehabilitačního pracoviště ŠKODA Mladá Boleslav.

Jednání nebylo jen prezentací činnosti Asociace za uplynulé období, ale probíhalo ve velmi pracovní atmosféře. Přispělo k tomu vystoupení zástupce Asociace zaměstnavatelů zdravotně postižených Ing. Karla Rychtáře, který zhodnotil aktuální situaci a podmínky v celé oblasti zaměstnávání OZP. Cenný pohled na problematiku zaměstnávání OZP přestavil ředitel Lékařské posudkové služby ČSSZ MUDr. Miroslav Bosák. Mgr. Petr Džambasov shrnul ve své prezentaci průběh a výstupy projektu „Rozvoj Asociace pracovní rehabilitace ČR“. Jeho vystoupení přineslo nejen podněty pro další činnost Asociace, ale i vizi dalšího prohlubování spolupráce organizací v rámci sociální a pracovní rehabilitace.

K Výroční zprávě Asociace za rok 2017, kterou účastníci obdrželi v rámci materiálů VH, doplnil Mgr. Šrámek informace k hospodaření Asociace v roce 2017. Zároveň byla přednesena zpráva Revizní komise, která provedla kontrolu hospodaření Asociace s konstatováním, že nebyly zjištěny žádné nedostatky ve vedení účetnictví na základě provedené interní kontroly. Příslušné materiály VH přijela bez připomínek.

V rámci VH byly přijaty za členy Asociace organizace RYTMUS Východní Čechy, o.p.s., Chrudim, AGENTURA OSMÝ DEN, O.P.S., Děčín (pobočka Děčín, Ústí n/L) a Diakonie ČCE - středisko Rolnička, Soběslav. Za individuálního člena byl přijat Mgr. René Pastrňák PhD. in BA .

Plynule navázala diskuze, nejen k jednotlivým vystoupením, ale i k aktuálním tématům, která svým rozsahem, zaujetím a podněty výrazně přesáhla čas limitovaný pro VH. Více na www.aprcr.cz.

Nové pracovní příležitosti pro zdravotně postižené

Na začátku roku byla Asociace pracovní rehabilitace ČR oslovena zástupci firmy SEŽEV facility s. r. o a SEŽEV chráněná dílna, která poptává větší množství zaměstnanců se zdravotním postižením k pracovnímu uplatnění v rámci své podnikatelské činnosti. Jedná se o pracovní místa napříč celou Českou republikou.

Jedná se zejména o tyto pracovní činnosti:

- **Úklidy** vnitřních i venkovních prostor, včetně dodávek hygienického servisu i nepravidelných úklidových činností (mytí oken, mimořádné úklidy apod.).
- **Technickou správu objektů**, areálů a technologií – od pravidelných servisních prohlídek přes zajištění revizí, odborných kontrol a zkoušek až po stavební údržbu a reaktivní servisní i havarijní údržbu.
- **Bezpečnostní, recepční a administrativní služby** na objektech i areálech, včetně pochůzkové činnosti.
- **Péče o zeleň** a o úklid sněhu.

Firma aktuálně poptává v regionu severozápadních Čech zaměstnance s OZP na úklid nádražních budov. Zaměstnavatel má zkušenosti se zaměstnanci s různým typem zdravotního postižení, je vstřícný k možnostem úpravy pracovních podmínek včetně pracovní doby a na většině pracovištích je přítomen proškolený vedoucí pracovník, nebo se se zaměstnancem pracuje na denní bázi. V poptávce jsou i předáci a vedoucí pracovníci na tyto stanice.

Více informací na: www.sezev-facility.cz

Monitorovací orgán Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením

Dne 1. ledna 2018 došlo k rozšíření působnosti veřejného ochránce práv, kdy se stal monitorovacím orgánem pro naplňování práv zakotvených v Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením (dále jen „Úmluva“). Ratifikací Úmluvy Českou republikou dne 28. 9. 2009 vznikla České republice povinnost zřídit monitorovací orgán tak, jak plyne z článku 33 odst. 2 Úmluvy. V návaznosti na to vznikl v Kanceláři veřejného ochránce práv nový odbor ochrany práv lidí s postižením, jehož prostřednictvím veřejný ochránce práv monitoruje plnění závazků, které České republice plynou z Úmluvy.

V rámci této nové působnosti veřejný ochránce práv provádí výzkumy, vydává doporučení ke zlepšení situace lidí s postižením a navrhuje opatření směřující k ochraně lidí s postižením. Patří sem i sdílení dostupných informací s příslušnými zahraničními a mezinárodními subjekty, například s Výborem OSN pro práva osob se zdravotním postižením apod. Při plnění úkolů v rámci monitorování práv lidí s postižením má dále ochránce oprávnění vstupovat do prostor úřadů a provádět šetření, včetně nahlížení do spisů, rozmlouvání s lidmi umístěnými v zařízeních bez přítomnosti jiných lidí. Úřady mají povinnost na žádost ochránce poskytnout při šetření pomoc, provádět důkazy, úkony apod. Pro účely šetření zproští na žádost ochránce osoba k tomu oprávněná podle zvláštního zákona jednotlivé zaměstnance a zaměstnankyně úřadu mlčenlivosti, je-li jim zvláštním úkonem uložena.

Poradní orgán

Za účelem monitorování práv lidí s postižením byl zřízen poradní orgán.¹ Hlavním úkolem poradního orgánu je pomáhat ochránci sledovat vnitrostátní plnění Úmluvy v oblasti ochrany práv lidí s postižením, spolupracovat s ochráncem při připomínkování právních předpisů, které se dotýkají práv lidí s postižením, zaujímat stanoviska ke strategickým dokumentům veřejného ochránce práv a navrhnout systémová témata, která jsou zapotřebí řešit s ohledem na neuspokojivé naplňování práv lidí s postižením.

Poradní orgán získává pro další činnost ochránce podněty od lidí s postižením, od organizací hájících jejich práva a od pečujících osob. V návaznosti na to stanovuje priority a systémová témata v oblasti práv lidí s postižením, která je třeba řešit. Poradní orgán zajišťuje i informovanost lidí s postižením, včetně organizací hájících jejich práva a široké veřejnosti k činnostem ochránce v oblasti monitorování. Poradní orgán se skládá z 11 členů a členek, přičemž členy a členkami poradního orgánu jsou sami lidé s postižením a lidé hájící práva lidí s postižením.

Více informací ke složení poradního orgánu naleznete na stránkách www.ochrance.cz v sekci Monitorování práv lidí se zdravotním postižením.

Výzkumy

Veřejný ochránce práv v rámci své působnosti zahájil několik výzkumů týkajících se různých článků Úmluvy. Jeden z výzkumů veřejného ochránce práv je zaměřen na problematiku poskytování pracovní rehabilitace lidem s postižením podle zákona o zaměstnanosti.¹ V rámci této problematiky byl zahájen výzkum, který bude prováděn mimo jiné i formou dotazníkového šetření zacíleného na odborné pracovní skupiny vytvářené Úřadem práce České republiky.¹ Jedná se o oblast práce a zaměstnávání podle článku 27 Úmluvy.

V případě, že chcete sdílet svoji zkušenost, která se týká problematiky poskytování pracovní rehabilitace lidem s postižením, můžete kontaktovat Mgr. Janu Havlovou prostřednictvím e-mailu na jana.havlova@ochrance.cz. Kontaktovat ji můžete i v případě dalších podnětů poukazujících na systémové problémy v oblasti zaměstnávání lidí s postižením.

*Mgr. Jana Havlová
Kancelář veřejného ochránce práv*